4.12.

pyhän Varvaran päivä

Pyhä suurmarttyyri Varvara

Pyhä suurmarttyyri Varvara (Barbara) eli Syyrian Heliopoliksessa 200- ja 300-lukujen vaihteessa. Hänen isänsä, joka oli korkea virkamies, telkesi tyttärensä elämään korkeaan torniin, missä hän eli ylellisyyden ympäröimänä, mutta eristyksissä. Kristinuskosta Varvara sai kuulla opettajattariltaan ja palvelijattariltaan, minkä lisäksi hän aisti Jumalan ilmoituksen luomakunnassa.

Varvaran isä halusi rakennuttaa tyttärelleen kylpylähuoneen, johon määräsi tehtäväksi kaksi ikkunaa. Varvara kuitenkin ohjeisti rakentajia tekemään ikkunoita kolme, Pyhän Kolminaisuuden kunniaksi. Hänen isänsä raivostui tästä, ja oli ottaa tyttäreltään hengen, mutta Varvara pääsi pakenemaan. Jäätyään kiinni hänet luovutettiin maaherralle kidutettavaksi. monet kääntyivät kristinuskoon todistaessaan marttyyrin kärsivällisyyttä. Lopulta pyhän suurmarttyyri Varvaran mestasi hänen oma isänsä.

Pyhä Varvaraa pidetään mm. vankien, tykkimiesten, kaivostyöläisten ja arkkitehtien suojelijana. Lännessä hänen nimestään käytetään muotoa Barbara.

Kreikassa 4.–6.12. tunnetaan nimellä Nikolabarbara. Pyhää Nikolaosta juhlitaan 6.12.

Pyhän Varvaran hagiografia on todennäköisesti toiminut inspiraationa Tähkäpää-sadulle. Tähkäpää (saks. Rapunzel) on Grimmin veljesten satu. Se kertoo torniin teljetystä prinsessasta.

Suurmarttyyri Barbara - Suomen ortodoksinen kirkko

Barbara Heliopolislainen – Ortodoksi.net

Kunniaväkivalta

Kunniaväkivalta on väkivallan muoto, joka on seurausta esimerkiksi jonkin yhteisön normien tai yksilön sääntöjen rikkomisesta. Tällaisissa tapauksissa väkivallan tarkoituksena on puhdistaa ja palauttaa tahrattu kunnia. Kunniaväkivalta tapahtuu perheessä ja suvun piirissä. Suurimmassa osassa tapauksista uhrina on nainen.

Kirkon kunnioittamat neitsytmarttyyrit menettivät henkensä kunniaväkivallan seurauksena. Usein oli kyse siitä, että nuori tyttö kieltäytyi pakkoavioliitosta. Kristilliseen uskoonsa vedoten neitojen oli mahdollista asettua uhmaamaan suvun ja yhteisön normeja. Tästä syystä kirkko kunnioittaa heitä uskon todistajina.

Eid il-Burbara

Lähi-idässä pyhän Varvaran päivä eli Eid il-Burbara on merkittävä kulttuurinen ja uskonnollinen juhla, joka aloittaa joulukauden.

Eid il-Burbaraan kuuluu oleellisesti neljä perinnettä: pyhän Varvaran koliva (burbara), jouluvehnän istutus, naamiaisjuhlat ja Varvaranpäivän koledaarit.

Kuva. Pixabay/ dimitrisvetsikas1969

Kristinusko on syntynyt Lähi-idässä. Tänä päivänä eniten kristittyjä on Egyptissä, Libanonissa ja Syyriassa. Valtaosa Lähi-idän kristityistä on ortodokseja, orientaalisia ortodokseja tai assyyrialaisia kristittyjä. Myös roomalaiskatolilaisia on huomattava määrä. 2000-luvun vainojen seurauksena kristittyjen määrä Lähi-idässä on kuitenkin radikaalisti vähentynyt.

Suomen ortodoksisen kirkon piispainkokous Lähi-idän tilanteesta: ”Jos yksi jäsen kärsii, kärsivät kaikki yhdessä” - Aamun Koitto

Burbara, pyhän Varvaran koliva

Burbara on kolivaa eli muisteluvehnää. Sitä nautitaan Lähi-idässä pyhän Varvaran muistoksi. Burbara valmistetaan juhlan aattona ja siunataan juhlaliturgiassa

Keitä vehnänjyvät ruusuvedellä maustetussa vedessä. (Vehnänjyvien puutteessä kelpaavat myös esim. riisi ja ohra.)

Mausta kanelilla, anikselle, fenkolilla ja muskottipähkinällä. Lähi-idän kolivassa saa olla reilusti mausteita.

Lisää kuivattua aprikoosia ja rusinaa, mantelia ja pistaasipähkinää hienonnettuna. Jatka keittämistä niin, että koostumus on kiinteä ja puuromainen.

Makeuta hunajalla, siirapilla tai sokerilla.

Koristele kookoksella, pähkinöillä, granaattiomenan siemenillä, kuivahedelmillä tai karkeilla. (Granaattiomenan voi korvata tuoreilla tai kuivatuilla karpaloilla tai puolukoilla.)

Burbara tarjoillaan tavallisesti valmiiksi annosteltuna. Se syödään mieluiten tyhjään vatsaan, sillä se on rituaalinen ruoka. Se sopii hyvin pyhän Varvaran päivän aamiaiseksi.

Jouluvehnä

Lähi-idässä jouluruohon istutus kuuluu Eid il-Burbaran viettoon. Myös esimerkiksi Kroatiassa jouluvehnä istutetaan Varvaranpäivänä. Romaniassa jouluvehnä istutetaan p. Andreaan päivänä (ks. 30.11.) ja Italiassa p. Lucian päivänä (ks. 13.12.)

Jouluruoho tulee istuttaa mullan sijaan puuvillaan. Varvaran päivän jouluruoho istutetaan nimenomaan vehnänjyvistä, sillä vehnällä on tärkeä rooli Varvaranpäivän vietossa. Kerrotaan, että pyhä Varvara pakeni vainoajiaan vehnäpeltoon, ja elävä vehnä taipui peittämään hänen jälkensä, näin suojellen häntä. Tästä syystä sekä jouluruohossa, että burbarassa käytetään mieluusti vehnänjyviä. (Vehnän puutteessa voi käyttää myös esim. ohraa.)

Jouluvehnä asetetaan seimiasetelman tai kotialttarin koristeeksi. Mitä korkeammaksi vehnä kasvaa, sitä runsaampi on tulevan vuoden sato. Joulun päätösjuhlana vehnä istutetaan peltoon.

Kuva: Pixnio

Jouluruohon keskelle asetetaan usein kynttilä tai lampukka. Punainen nauha ympärillä kuvaa marttyyrin verta. Ruohoja voidaan istuttaa yhden sijaan kolme.

Naamiaisjuhlat

Legendan mukaan pyhä Varvara naamioitui paetessaan isäänsä. Niinpä kaikki lapset ja lapsenmieliset kunnioittavat pyhää Varvaraa pukeutumalla naamiaisasuihin.

Varvaranpäivän koledaarit

Varvaranpäivänä naamiaisasuiset lapset kiertävät talosta taloon ja laulavat pyhästä Varvarasta. Palkaksi Varvaran koledaarit saavat karkkia, rahaa tai burbaraa.

Paikoin on tapana, että lapset vievät köyhille ja sureville makeata syötävää ja lahjoja, sekä laulavat heille pyhästä Varvarasta.

Varvaran joululaulu (Pyhiinvaeltajan lauluja)

Varvaran joululaulu (Mutshoit)

Laulu suurmarttyyri Varvarasta (Mutshoit)

Saako tulla laulamaan?

Lähi-idässä Eid il-Burbara on suuri juhla. Lapset pukeutuvat naamiaisasuihin ja kiertävät ovilla laulamassa pyhästä Varvarasta. Palkaksi he saavat karkkia, kolikon tai burbaraa.

Heshli Berbara on arabiankielinen laulu, jota lauletaan ovilla kiertäessä.

Kuva: Pexels/ Yaroslav Shurael

Barbaratag

Barbarafeiern/ Barbarafeste

Pyhä Varvara on suuresti kunnioitettu myös Itävallassa ja Saksan roomalaiskatolilaisten keskuudessa. Barbarafeste on joulunaloitusjuhla, jolloin tuodaan kotiin varvaranoksa ja nautitaan varvarankakkua.

Kertomuksen mukaan kirsikkapuun oksa pyhän Varvaran haudalla kukki hänen kuolemansa jälkeisenä jouluna. Toisen version mukaan Barbaralla oli vankeudessa kukkiva kirsikkapuun oksa.

Barbarazweig / Varvaranoksa

Keski-Euroopassa katkaistaan Varvaranpäivän aattona tai juhlayönä kirsikkapuusta oksa, joka asetetaan sisällä maljakkoon. Joskus otetaan kolme oksaa Pyhän Kolminaisuuden kunniaksi ja toisinaan jokaiselle perheenjäsenelle oma oksa.

Oksan toivotaan kukkivan jouluun mennessä ja siunaavan kotia. Se asetetaan kotialttarin tai seimiasetelman koristeeksi. Oksa hävitetään polttamalla uutenavuotena, joulun juhla-ajan päätteeksi.

Romaniassa hedelmäpuun oksa tuodaan sisälle apostoli Andreaan päivänä (ks. 30.11.) ja Italiassa pyhän Lucian päivänä (13.12.)

Was steckt hinter dem Brauch der Barbarazweige?

Heilige erklärt: St. Barbara

Barbarakuchen / Varvarankakku

Pyhän Varvaran päivänä leivotaan sitruunakakkua, joka koristellaan valkoisella sokerikuorrutteella ja punaisilla kirsikoilla. Sitruunan happamuus kuvaa marttyyrin kärsimystä, sokerin makeus kuvaa taivaan valtakunnan suloisuutta, valkoinen kuorrute kuvaa marttyyrin sielun puhtautta ja punaiset kirsikat kuvaavat marttyyrin verta. Kirsikat ovat myös viittaus varvaranoksaan.

Joulupaaston aikana varvarankakku kannattaa tehdä vegaanisena. Sokerikuorrutteen voi halutessaan korvata paksulla kerroksella tomusokeria. Päälle reilusti kirsikoita.

Vegaaninen sitruunakakku - Oddlygood Finland

Muun muassa arkkitehdit kunnioittavat pyhää Varvaraa suojelijanaan. Varvaranpäivänä voi tehdä piparkakkutaloja pyhän Varvaran kunniaksi. Pyhän Varvaran tavoin voi taloon tehdä kolme ikkunaa kuvaamaan Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä.

Kuva: Pixabay/ feworave

Vihkosen laati Maura Ihatsu. Kreditoimattomat kuvat Maura Ihatsu.